

Uss ein ils indigens en roda – ei cuosta denton

La vischnaunca da Flem cumpra parcelas da baghegiar

DAD AUGUSTIN BEELI / ANR

■ **Quest'jamna han votantas e votants da Flem retschert in messadi dalla suprastanza communal. Ils 28 da fevrer ha il suveran da prender posiziun tier dus contracts da cumpra per terren. Ei va per tschun parcelas da baghegiar. La vischnaunca vul promover spazi d'habitar per indigens.** La votaziun federala dils 12 da mars 2012 muossa effect era a Flem. Quei gi ha il pievel svizzer decidiu da limitar la construcziun da habitaziuns da vacanzas. Pils loghens da turissem ha quei giu consequenzas massivas. Tgi che haveva speculau ch'il prezi dil terren da baghegiar s'augmenta aunc pli fetg ha spiers. Ussa, quater onns pli tard, prendan ils da Flem ina decisiun che fust gnanc stada pusseivla avon l'ominenta votaziun. La vischnaunca havesse ualvess saviu cumprar terren da baghegiar da privats, lu valeva numnadamain in prezi da 1500 francs il meter. Lu havesse la vischnaunca da Flem stuiu quintar cun pli che otg milliuns francs per ina surfatscha da varga 4900 meters quadrat. Ina cumpra havesse il pievel mai acceptau. E lu fust l'interessenza privata sedustada. La vischnaunca dueigi buca semischedar ella fiera libra, havesse ei giu num. Oz ein investurs e proprietaris da terren leds sch'ei seporschan caschuns da vender. Quei fatg ha mess en moviment il marcau ch'ei dapresent instradaus a Flem. La vischnaunca ei vidlunder da cumprar tschun parcelas da baghegiar cun ina surfatscha totala da 7568 m² e d'ina valeta da varga 4,9 milliuns francs.

Segirar terren pils basegns dalla scola

El messadi ch'ils da Flem han retschert quest'jamna san els prender notizia da

Sillas parcelas situadas ella via Il Stuz, el territori denter Café Gloor e casa da scola Surmir, vul la vischnaunca scaffir spazi da habitar per indigens.

FOTO A. BEELI

duas «brevs da marcau». La suprastanza communal ha contrahau cun interessents che vulan vender terren. Ils contracts ch'ei sin meisa pertuccan buca mo dus differentes vendiders, mo bein era duas differentes finamiras. Inagada va ei per la cumpra da treis parcelas situadas datier dalla casa da scola Surmir. Quella ei vegnida inaugurada ils 2002 e dapi la stad vargada cumpletescha la scoletta nova il «center pedagogic» a Flem Casa d'Uaul Sut. Davos quels baghetgs ei ina gronda surfatscha libra che secumpona da treis parcelas da baghegiar cun ina surfatscha totala da 4921 meters quadrat. Tuttas treis ein en possess da *Rolf Bodenmann*

e da sia firma Boliga AG. Bodenmann ei in fideivel hosp da vacanzas ed el posseda duas casas ella vischinonza. Las treis parcelas havesse el saviu vender caramein avon la votaziun dils 12 da mars 2012 per habitaziuns secundaras. El ha spitgau memia gitg e cunquei ei la vischnaunca uss en ina situaziun confortabla.

Tenor il messadi eis ei vegniu fixau in prezi da 620 francs il meter per quei terren. La suprastanza communal propona da finanzia la cumpra cun in credit bancari. Dils tscheins anora selai quei senz'auter responsar. Tgei che la vischnaunca vul far cul terren ei aunc buca definiu. La finamira ei den-

ton clara: «La vischnaunca dispona buca d'agen terren che cunfina direct cugl areal da scola. Las parcelas dueien survir alla vischnaunca sco garanzia strategica per la scola», san ins leger el messadi. Ed il president communal *Adrian Steiger* cumpletescha el discuers cun l'anr: «Pil mument ei planisau nuot. Culla cumpra lein nus mirar anavon e garantir che era las proximas generaziuns san sesviluppar. Igl ei in clar signal per la scola e la formaziun.»

Habitaziuns reservadas als indigens

Oz schaijan las parcelas ella zona da habitar, ina midada vegn buc ad esser

necessaria sch'il pievel approbescha la «brev da marcau» cun *Rolf Bodenmann*. Tschei contract da cumpra pertucca medemamein ina strategia a favur dil futur e dils indigens. El maletg empalont che la vischnaunca da Flem ha approbau ils 2009 eis ei definiu da crear spazi da habitar per indigens e novs habitonts. Era ina zona da baghegiar per indigens ei fixada. Ussa seporscha la caschun da concretisar quei punct. Las soras *Christina e Margrit Kuhn*, feglias dil miedi *Ernst Kuhn-Candrian*, havevan offeriu gia dagitg alla vischnaunca lur duas parcelas. Quellas cunfinan ina cun l'autra ed han ina surfatscha totala da 2547 m². Il sulom ella zona da baghegiar dueigi buca survir alla speculaziun, mo bein explicit per scaffir habitaziuns per indigens. Da differentas varts havevan ellas retschert offertas ed havessen saviu vender il terren per prezis enorms. Ellas han vuliu tener quei sulom pigl intent idealistic.

La vischnaunca survegn ussa caschun da realisar ina zona da habitar per indigens. Il prezi da cumpra dad 1,9 milliuns francs sa la vischnaunca prender ord las entradas dalla taxa directiva. Sco quei ch'ei resorta dil quen annual dispona quei conto d'ina summa da 5,4 milliuns francs. *Adrian Steiger*, il president communal, conferma buca ch'ei detti ina midada ella planisaziun locala. «Na, quei ei buca previu. Igl ei clar ch'il terren vegn a survir agl intent. Co exact che nus definein las condiziuns havein nus aunc buca decidiu.» Suenter la cumpra – sch'els da Flem approbeschan ils 28 da fevrer il contract – vegn la suprastanza a definir las condiziuns e la basa per realisar la surbaghegiada per indigens.

Rutas alpinas duein star a disposiziun

L'Associaziun svizra dils guides da muntogna pren posiziun tier la «charta» dil Parc Adula

■ **(anr/hh) L'Associaziun svizra dils guides da muntogna beneventa il Parc Adula. En sia posiziun als responsabls dil project pretenda ella denton dapli libertads enteifer la zona da coc.** Ils proxims dis va la procedura da consultaziun davart la «charta» pil Parc Adula a fin. El rom da quella ha uss era l'Associaziun svizra dils guides da muntogna priu posiziun a scret. Sco quei ch'il president *Pierre Mathey* ed il meinafatschenta *Wolfgang Wörnhard* scrivan beneventa l'associaziun la realisaziun da parcs nazionals el territori alpin ed aultalpin. Els gidien a mantener e promover spazis da viver naturalis e cuntradas da bellezza particulara. «Il sport alpin accumpignau ei in sectur dil turissem migeivel ed ideal per visitaders dil parc. El gida ad inter-

mediar aventuras ella natira ed a promover la capientscha per connexs e cercchels ecologicis», scriva l'associaziun. Parcs sappien gidar a sviluppar economicamein e persistentamein regiuns da muntogna, surtut il turissem alpin.

Garantir igl access

«Ord vesta dall'Associaziun svizra dils guides da muntogna eis ei per quei motiv impurtont da garantir per gronda part igl access a quei mund muntagnard per la scolaziun dallas activitads dil sport alpin», puntueschan ils dus exponents dall'associaziun. Per quei motiv pretend ella che tuttats rutas alpinas da stad descrettas ella litteratura dils guides stoppien star a disposiziun era egl avegnir. Tier l'elecziun concreta dallas rutas

sin fundament dalla reducziun da glatschers ni en zonas periclitadas da crappa entras la midada dil clima stoppi ei esser pusseivel da far adattaziuns spontanias conformas allas relaziuns. Tenor documents dalla consultaziun duein bunamein 50 pertschien dall'entira lunghezia da rutas vegnir strihai. Plinavon pretenda l'associaziun adattaziuns partenent las rutas alpinas pigl unviern. Ils secturs nua ch'els visitaders sappien setener si libramein seigien da concepier generusamein. Ils cunfins da quels duein s'orientar el territori ad elements dalla cuntrada veseivels.

Exempel digl exteriur

L'Associaziun svizra dils guides da muntogna ei l'organisaziun professiunala dils guides da muntogna cun diplom federal. Ella ei organisada en nov uniuns regionalas e 23 secziuns. Commembers ein era scolasts da reiver e menaders da turas sco era scolasts dil sport alpinas e bingos da guides da muntogna. En siu scriver alla direcziun dil Parc Adula numna l'associaziun il Parc nazional Hohe Tauern sco bien exempel. Leu seigien la libertad da sendas alpinas ed igl access liber dallas surfatschas garanti prioritaramein. Per biotops ecologicamein d'impurtanza seigien scamonds da pintgas surfatschas pusseivels. Ulteriurs exempels sigl entir mund muossien che parcs nazionals sappien star en buna harmonia cun la protecziun dalla natira ed il sport alpin. En quels parcs detti ei in uorden general da sendas, denton mo leu nua ch'ei hagi era sendas. En secturs alpins ed aultalpins senza sendas seigi ei adina stau pusseivel d'exequir il sport alpin classic.

Meinrad Cadruvi (2., seniester), il victur Rinaldo Jörg e Giuanna Beeli (3.)

FOTO A. POLTÈRA

Rinaldo Jörg victur a Sagogn

Turnier da troccas en Surselva

■ **(anr) Vendergis sera ha igl emprendier da troccas suenter il campiunadi grischun giu liug a Sagogn. Cun Rinaldo Jörg ha il pli vegl participont dil турниr (86 onns) gudignau l'occurranza.** «El hagi giu il pli bia temps per exercitar», ha el manegiau. Suenter la victoria digl onn vargau ei *Meinrad Cadruvi* puspei staus sil podest, *Giuanna Beeli* sco tiazra ha representau la generaziun giuvna. Cordialas gratulaziuns alla victura ed als victurs. In grond engrazia-

ment a *Renata* ed *Annalisa Cathomas* ed a *Johann Cantieni* per la stupenta organisaziun e per lur stentas. Cun 36 participonts ha ei danovamein dau in niv record e la sala dall'ustria Sil Plaz era stignada plena. Ina gronda honur per l'organisatura Pro Sagogn ei la preschientscha dil pli ault Grischun dil 2016, il president dil cussegl grond, *Vitus Dermont* stada, ed ei vegnius directamein naven dil FEM a Tavau per separicipar al турниr.

Il Parc Adula secumpona d'ina zona da coc ed ina zona circumdonta. Ella zona da coc ein restricziuns era partenent il viandar previdas.

LO